

УДК 330.123.4 (477.82)

ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОБІГУ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

Б. М. ПІСНИЙ

У статті наведено ефективність функціонування підприємств у сфері споживчих товарів та послуг. Виділені проблеми та запропоновані шляхи їх розв'язку у майбутньому.

In the article efficiency of functioning of enterprises is resulted in the field of consumer goods and services. Problems are selected and the ways of their decision are offered in the future.

Ключові слова: сфера обігу споживчих товарів і послуг.

В системі обігу споживчих товарів та послуг головною метою є забезпечення стабільних умов розвитку внутрішнього ринку споживчих товарів і побутових послуг, формування ефективної цивілізованої торговельно-збутової інфраструктури, здатної забезпечувати високий рівень торговельного та побутового обслуговування населення відповідно до їх потреб.

Як свідчать результати дослідження в місті Луцьк функціонує 682 підприємства торгівлі та ресторанного господарства. Мережа торговельних закладів включає 174 продовольчих магазинів (в тому числі – 24 супермаркети і гіпермаркет „Там Там”), 225 промислових магазинів, 283 заклади ресторанного господарства.

В галузі працювало 9840 осіб, середньомісячна заробітна плата складала 698 грн., в порівнянні з 2002 роком зросла в 2,3 рази (296,67 грн.), про що свідчать дані на рис. 1 - 3.

Підприємства роздрібної торгівлі та ресторанного господарства (без врахування обороту закладів торгівлі, власниками яких є підприємці - фізичні особи) щорічно збільшується обсяг реалізованих товарів, про що свідчить данні наведені на рис. 4.

© Б. М. Пісний – здобувач Національного університету водного господарства та природокористування

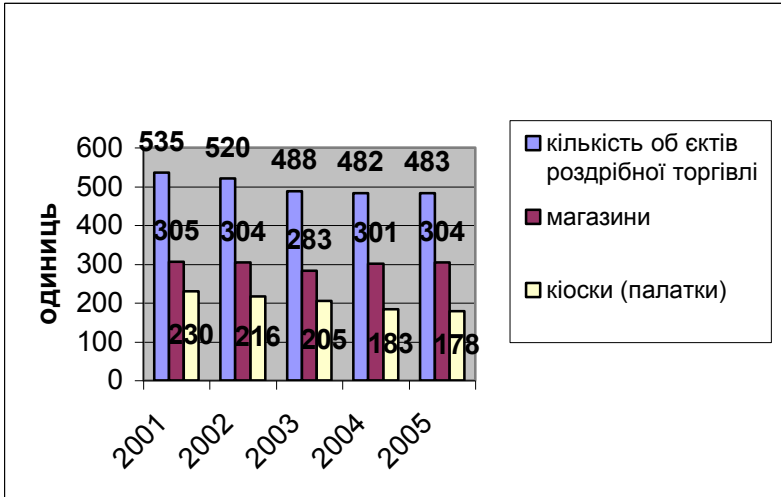

Рис. 1. Динаміка розвитку об'єктів роздрібної торгівлі місті Луцьк

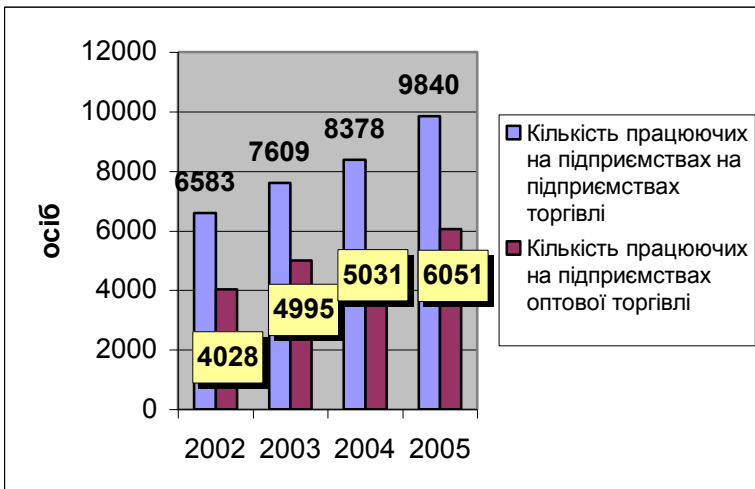

Рис. 2. Кількість працюючих на торгових підприємствах в місті Луцьк

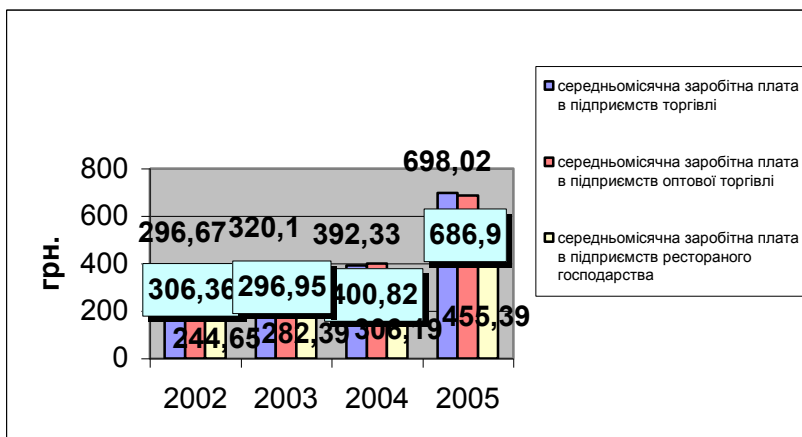

Рис. 3. **Середньомісячна заробітна плата на торгових підприємствах в місті Луцьк**

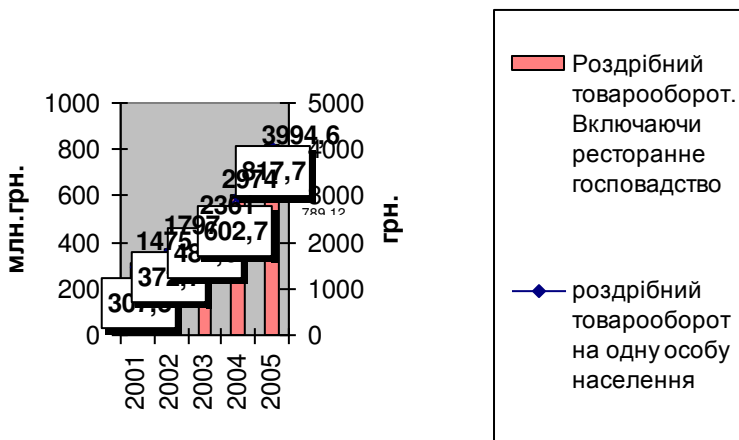

Рис. 4. **Обсяги роздрібного товарообороту у місті Луцьк**

В розрахунку на одного жителя обласного центру в середньому за місяць підприємства – юридичні особи продали товарів на 335,9 грн. (торік – на 233,3 грн.), тоді як середньообласний показник становить 146 грн.. За цим показником серед регіонів області м. Луцьк посідає перше

місце, тоді як міста Володимир – Волинський – третє, Ковель – четверте, Нововолинськ – сьоме.

Динаміка індексів ціни приведені на рис. 5.

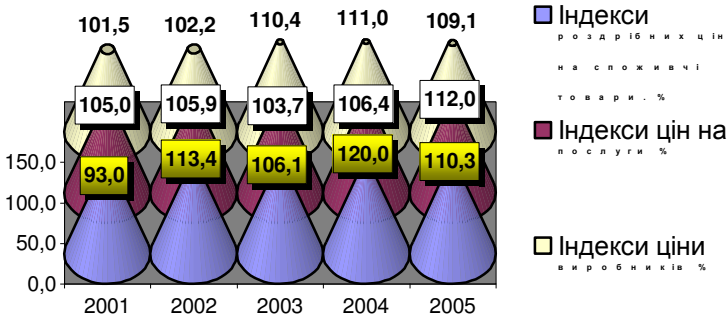

Рис. 5. Динаміка індексів роздрібних цін у місті Луцьк

Підприємства торгівлі та громадського харчування міста Луцьк постійно працюють над покращенням якості обслуговування, а саме поновлюють свою матеріально-технічну базу більш сучасним устаткуванням, проводять реконструкцію та ремонт приміщень, впроваджують сучасні форми організації роздрібної торгівлі, а саме – реалізація товарів за методом самообслуговування.

З початку 2005 року введено в експлуатацію торговий центр „Ювант” (загальна площа 12,6 тис.кв.м., на яких розташовано 194 бутики, 2 бари, кав'ярня, дитячий майданчик) та торгового комплексу - гіпермаркет „Там Там” на пр.Соборності. Близько 80 млн.грн. вкладено у будівництво торгового комплексу гіпермаркету, загальна площа якого майже 10 тис.кв.м., з них 4600 кв.м. – торговий зал. У касовій зоні – 38 касових терміналів, розрахованих на обслуговування більше 10 тисяч покупців. Крім того, введено ще ряд магазинів („Вопак”, „Тигрес”, „Технолюкс”, „Смак”, тощо).

Закріплюється тенденція перетворення торгівлі у високотехнологічний механізм розподілу продовольчих та промислових товарів кінцевому споживачу. Так, на даний час

на 26 підприємствах торгівлі встановлено 151 одиниць обладнання штрихкової технології. У свідомості споживача зростає довіра до даного типу торговельних підприємств, де не тільки можна придбати якісний сертифікований товар за порівняно низькими цінами, а також скориставшись сучасними торговельними послугами, отримати моральне задоволення. На сьогодні супермаркети стають серйозними конкурентами для ринків.

В місті функціонує 19 ринків, де проводиться торгівля сільськогосподарською продукцією, продовольчими та непродовольчими товарами. На них, кількість місць, обладнаних для торгівлі складів – 6589 одиниць. Всього на ринках міста задіяно понад 8 тисяч чоловік.

На жаль, в місті не має ринків комунальної власності. Їх власниками є юридичні і фізичні особи, організації та споживча кооперація. Однак, керуючись Законом України “Про місцеве самоврядування в Україні” міська влада приділяє велику увагу розвитку існуючих ринків (їх реконструкції, переобладнання, тощо) та створенню нових. З метою підвищення якості торговельного обслуговування населення ринки міста поступово перетворюються у сучасні торговельні комплекси. Це, наприклад, торговий комплекс “Пасаж” (фірма “Домінанта”). На ринку „Новий”, ринку приватної фірми „Скорпіон-сервіс”. Тут встановлено накриття проходів між торговельними рядами, яке сконструйоване за сучасним дизайном та виготовлене з використанням сучасних покрівельних матеріалів. ПФ „Скорпіон-сервіс” облаштувала низку кіосків-магазинів, які виконують функцію своєрідної огорожі Центрального і Завокзального ринків.

Введений в експлуатацію ринок підприємця Пахольчука В.Є. „Книжковий пасаж”, дозволив звільнити територію біля універмагу „Луцьк” від стихійної торгівлі друкованою продукцією. В „Книжковому пасажі” створені повноцінні, комфортні умови як для продавців, так і для покупців.

Для покращення торговельного обслуговування мешканців міста, а саме – надання їм можливості придбання сільгосппродукції, продовольчих товарів за цінами виробника, в місті регулярно проводяться ярмарки.

У місті Луцьк функціонує значна кількість закладів громадського харчування. Вони відрізняються сучасним

дизайном, високим рівнем матеріально-технічного оснащення, широким асортиментом оригінальних страв і напоїв та високоякісним обслуговуванням. На початку 2005 року перших відвідувачів прийняли такі підприємства ресторанного господарства, як кафе “Карамель” на вул.Словацького,12, прем’єр-кафе “Гільдія” на вул. Лесі Українки,37, кафе “Аура” на пр.Волі,6, кафе “Піца Челентано” на пр.Волі,9, кафе “Шехерезада” на пр.Соборності,14а, кафе “Любава” на вул. Лесі Українки,35.

Улюбленим місцем відпочинку лучан стали центри дитячого та сімейного дозвілля кафе „Тік і Ток” , “Вінні-Пух” і ресторан „Тигреня” У вказаних закладах проводяться тематичні дитячі ранки, святкуються дні народження дітей.

У весняно-літній період 2005 року міською владою рекомендовано суб’єктам підприємницької діяльності облаштовувати літні майданчики біля стаціонарних капітальних об’єктів громадського харчування та торгівлі. На сьогодні практично біля кожного ресторану, кафе, бару організовано виносну торгівлю на літніх майданчиках за принципом додаткового збільшення кількості посадкових місць.

Також в місті облаштовуються, так звані, літні кафе (літні майданчики, які розташовані обособлено). Дозволено розвернути близько 20 літніх кафе. Обов’язковою умовою функціонування літніх кафе є наявність біотуалету, якщо відсутній стаціонарний. Власники літніх кафе зобов’язані проводити благоустрій прилеглої території, прикрашати заклади живими квітами.

Для підприємств торгівлі та ресторанного господарства міста стало традицією надання адресної допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківської опіки. Ось і під час літніх канікул поточного року в 42 закладах громадського харчування організовано безкоштовне разове харчування 46 дітей.

Значну роль в організації оздоровлення та відпочинку дітей і підлітків міста відіграє комбінат шкільного і студентського харчування (Мажара З.В.). Так, в літній період 2005 року комбінатом організовано харчування дітей в оздоровчому таборі „Ровесник” та в 27 таборах денного перебування.

Підвищенню життєвого рівня населення сприяє і розвиток побутового обслуговування населення. Сьогодні сферу

побутового обслуговування міста створює ціла мережа закладів побуту, яка надає населенню міста широкий спектр побутових послуг першої необхідності. В цілому місто забезпечене необхідними видами побутових послуг: від самого дрібного ремонту до ремонту складної побутової техніки та телерадіоапаратури. Тут функціонує 66 перукарень, 35 майстерень по ремонту взуття, близько 20 майстерень по пошиттю та ремонту одягу, 2 лазні, збережені послуги хімічистки одягу та прання, фотопослуги, ремонт годинників та ювелірних виробів та багато інших послуг.

Тільки в 2005 році в місті відкрито: перукарні – 5; майстерні по ремонту автомобілів – 3; майстерні шиномонтажу – 1; автостоянки – 3; пункти хімічисток – 1.

Майстерні по ремонту побутової техніки та радіоапаратури у своїй повсякденній діяльності використовують новітню апаратуру, нові технічні пристосування і більш ефективні деталі та запчастини. З використанням найсучасніших фототоварів і технологій значно помітно розширився ринок фотопослуг.

22 перукарні міста постійно надають пільги ветеранам війни та особам, на яких поширюється чинність Закону України від 22.10.93 № 3551-XII „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” у розмірі 20% вартості послуг (розпорядження міського голови від 12.11.03 № 637-pp).

Пільги таким самим категоріям громадян, а також пенсіонерам та інвалідам у розмірі 50% вартості послуг надають дві лазні міста.

Сьогодні служба побуту швидко і чітко реагує на попит, проявляючи винахідливість, гнучкість, мобільність та відповідальність. Реалізуються заходи по естетичному оформленню підприємств та благоустрою власних та прилеглих територій. Створюються європейські умови праці, розширюються види послуг.

З метою покращення обслуговування хворих на цукровий діабет ряд підприємств торгівлі організували куточки по обслуговуванню даної категорії населення. В свою чергу ТЗОВ „Волиньзовнішкомхліб”, ВАТ „Хліб”, ВКФ „Луцьккондитер” забезпечили виробництво хліба, хлібобулочних та кондитерських виробів без вмісту цукру.

Основними проблемами у сфері торгівлі, ресторанного господарства та побутових послуг залишаються: збитковість оптової торгівлі; низький дохід до міського бюджету; робота в тіні (відсутність достовірної інформації); велика частка продажу товарів на організованих та неформальних ринках (36,2 % від загального продажу товарів), що обмежує конвертацію фінансових активів у грошовий офіційний обіг; низький рівень обслуговування при здійсненні торговельної діяльності на речових та продовольчих ринках; недосконала система правовідносин, які ще не в повній мірі відповідають вимогам ринкової економіки та нормативно-правової бази; організаційно-економічної інтеграції виробництва і збуту та сучасних форм організації роздрібної торгівлі.

Основні цілі та пріоритетні завдання на 2006-2010 роки: впорядкування роботи старого ринку в комплексній програмі історико-культурного заповідника; активне залучення інвестицій у розбудову мережі підприємств торгівлі та громадського харчування та побутового обслуговування населення; удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування внутрішньої торгівлі та побутового обслуговування населення; розширення мережі закладів громадського харчування із переважним асортиментом страв і виробів національної української кухні; збільшення та розширення структури надання населенню побутових послуг; зменшення кількості збиткових підприємств торгівлі та громадського харчування; активне розширення мережі супермаркетів - як інструмента цивілізованої роздрібної торгівлі та закладів громадського харчування швидкого обслуговування населення із асортиментом страв і виробів національної кухні; забезпечення надійного захисту прав і інтересів споживачів, надання торговельному процесу більшої цивілізованості та привабливості; впровадження технології автоматизованої ідентифікації товарів, що дасть змогу підприємствам торгівлі міста вдосконалити порядок обліку обігу товарів, а також процес реалізації товарів; сприяння розробці і впровадженню проекту створення виставочного центру для проведення ярмарок та виставок (Міст, Світ, Торгово-промислова палата); активізація ділових зв'язків з відповідними підприємствами інших країн світу шляхом участі у міжнародних конкурсах, чемпіонатах, симпозіумах,

семінарах, виставках, а також їх участі в аналогічних заходах, здійснюваних в Україні; підвищення технічного рівня підприємств торгівлі, громадського харчування та побутового обслуговування населення шляхом впровадження сучасного обладнання, прогресивних енергозберігаючих та екологічно чистих технологій; створення комп'ютерно-інформаційної бази із визначенням категорій та спеціалізації підприємств побутового обслуговування населення; підвищення професійних вимог до рівня освіти, фахівців торгівлі, громадського харчування та побутового обслуговування населення.

Бібліографія

- 1.Брич В. Я. **Трансформація ринку праці та проблеми підвищення життєвого рівня населення: методологія. Практика, шляхи вирішення.** – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 375с.
- 2.**Програма економічного і соціального розвитку області за 2007 рік.** – Луцьк, головне управління економіки Волинської облдержадміністрації, 2007. – 40 с.
- 3.**Про соціально-економічне становище області за 2007 рік.** – Луцьк, головне управління статистики у Волинській області, 2008.–182 с.

Рецензент: д. е. н., професор Павлов В. І.